

A 87/1/7

ARREST VAN 1 JULI 1988
in de zaak A 87/1

Inzake :

SERVAIS Philomène

tegen

Commune de Blégny

Procestaal : Frans

ARRET DU 1er JUILLET 1988
dans l'affaire A 87/1

En cause :

SERVAIS Philomène

contre

Commune de Blégny

Langue de la procédure : le français

HET BENELUX-GERECHTSHOF

In de zaak A 87/1

(1) Gezien het op 28 januari 1987 door de Belgische Raad van State, afdeling administratie, gewezen arrest in de drie zaken genummerd A.32.179/VI-7660, A.32.565/VI-7784 en A.32.829/VI-7849, van Philomène Servais, echtgenote Abraham, tegen de Gemeente Blégny, bij welk arrest, overeenkomstig artikel 6 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof, aan dit Hof een vraag van uitleg is gesteld met betrekking tot de Eenvormige Benelux-Wet betreffende de dwangsom ;

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN :

(2) Overwegende dat in deze procedure Philomène Servais om de toepassing heeft gevraagd van het bepaalde in artikel 1385bis van het Belgisch Gerechtelijk Wetboek, welke bepaling overeenstemt met artikel 1, eerste lid, van de Eenvormige Benelux-Wet betreffende de dwangsom ;

(3) Overwegende dat de feiten waarop de door het Benelux-Gerechtshof te geven uitleg moet worden toegepast, door de Raad van State volgens de ambtelijke vertaling als volgt werden omschreven :

(4) - Bij beslissing van 9 september 1975 heeft de gemeenteraad van Blégny Philomène Servais in disponibiliteit gesteld wegens ontstentenis van betrekking na een van de twee gemeentelijke lagere scholen, waarvan zij schoolhoofd was, te hebben afgeschaft ; die beslissing is vernietigd bij het arrest nr. 18.325 van 21 april 1977, namelijk wegens schending van artikel 3, § 2, 1 van het koninklijk besluit van 9 januari 1975 tot reglementering van de terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking, overeenkomstig welke bepaling niet Philomène Servais, die van de twee schoolhoofden van de gemeente de meeste anciënniteit bezat, maar Maurice Massart, het andere schoolhoofd, in disponibiliteit gesteld had moeten zijn ;

- (5) - Op 7 september 1977 heeft de tegenpartij Philomène Servais opnieuw in disponibiliteit gesteld wegens ontstentenis van betrekking, na te hebben besloten dat de door haar bestuurd school zou worden overgenomen door die welke door Maurice Massart werd bestuurd ; die beslissing is vernietigd bij het arrest nr. 19.554 van 5 april 1979, om dezelfde redenen als de beslissing van 9 september 1975 en wegens schending van het gezag van gewijsde ;
- (6) - Op 28 augustus 1979 heeft de gemeenteraad Philomène Servais voor de derde maal in disponibiliteit gesteld, wegens ontstentenis van betrekking na de school die zij bestuurd te hebben afgeschaft ; die beslissing is vernietigd bij het arrest nr. 24.158 van 21 maart 1984 ;
- (7) - Op 30 augustus 1984 heeft de gemeenteraad een besluit vastgesteld, waarvan artikel 1 Maurice Massart met ingang van 1 september 1984 in disponibiliteit stelde wegens ontstentenis van betrekking, en de volgende dag heeft hij Philomène Servais geschreven, dat zij met ingang van dezelfde datum opnieuw was aangesteld tot onderwijzeres-schoolhoofd ; dit besluit is de handeling die wordt bestreden in het eerste beroep (A.32.179/VI-7660) ;
- (8) - Op 13 december 1984 heeft de gemeenteraad artikel 1 van zijn besluit van 30 augustus verbeterd door de datum van 1 september 1984 te vervangen door die van 1 oktober 1979 en heeft besloten : "Maurice Massart wordt opnieuw in actieve dienst geroepen als onderwijzer-schoolhoofd" vanaf 1 oktober 1979 ; dit besluit is de handeling die wordt bestreden in het tweede beroep (A.32.565/VI-7784) ;
- (9) - Op 24 januari 1985 heeft de gemeenteraad precies hetzelfde besluit als dat van 13 december 1984 vastgesteld en heeft in andere artikelen dan artikel 1 datumwijzigingen aangebracht zonder dat die wijzigingen enige weerslag op de beroepen hebben ; dit besluit is de handeling die wordt bestreden in het derde beroep (A.32.829/VI-7849) ;
- (10) Overwegende dat de Raad van State, na "artikel 1 van de door de gemeenteraad van Blégny op 30 augustus 1984, 13 december 1984 en 24 januari 1985 vastgestelde besluiten (te hebben) vernietigd in zoverre het de datum waarop Maurice Massart wegens ontstentenis van betrekking in disponibiliteit wordt gesteld in het eerste besluit bepaalt op 1 september 1984 en in de twee overige besluiten op 1 september 1979, en in zoverre het zodoende voorbijgaat aan het recht van (Philomène Servais) om vanaf 1 september 1975 als schoolhoofd te worden erkend", de navolgende vraag stelt met betrekking tot de uitleg van artikel 1 van de Eenvormige Benelux-Wet betreffende de dwangsom :

- (11) "Moet artikel 1 van de eenvormige wet betreffende de dwangsom, dat artikel 1385bis van het Belgisch gerechtelijk wetboek vormt, volgens hetwelk de rechter op vordering van één der partijen de wederpartij kan veroordelen tot het betalen van een dwangsom voor het geval dat aan de hoofdveroordeling niet wordt voldaan, zo worden uitgelegd dat het de Raad van State van België machtigt om, wanneer hij een administratieve handeling wegens machtsoverschrijding vernietigt door middel van een arrest dat bekleed is met een gezag van rechterlijk gewijsde, waarin besloten ligt dat de voor de uitvoering van het vernietigingsarrest bevoegde overheid zich onthoudt van een met die vernietiging onverenigbare handeling, die overheid te veroordelen tot het betalen van een dwangsom voor het geval dat zij die verplichting niet zou nakomen ?" ;

TEN AANZIEN HET VERLOOP VAN HET GEDING :

(12) Overwegende dat het Hof overeenkomstig artikel 6, lid 5, van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof, een door de griffier gewaarmerkt afschrift van het arrest van de Belgische Raad van State heeft gezonden aan de ministers van Justitie van België, van Nederland en van Luxemburg ;

(13) Overwegende dat partijen een memorie hebben ingediend ;

(14) Overwegende dat ter zitting van het Hof van 23 november 1987 de standpunten van partijen mondeling zijn toegelicht enerzijds door Mr. Franchimont, advocaat te Luik, en anderzijds door Mrs. Draps, advocaat bij het Hof van Cassatie, en Van Langenacker, advocaat te Luik ; dat zij een pleitnota hebben overgelegd ;

(15) Overwegende dat Eerste Advocaat-Generaal Wampach, hoofd van het Parket, op 15 februari 1988 schriftelijk conclusie heeft genomen ;

TEN AANZIEN VAN HET RECHT :

(16) Overwegende dat, zoals uit het hierna overwogene zal blijken, bij de beantwoording van de vraag van de Raad van State - een nationaal rechtscollege in de zin van artikel 6 lid 2 van

het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof - in het midden kan blijven of de Benelux Overeenkomst houdende eenvormige wet betreffende de dwangsom en de daarbij vastgestelde eenvormige wet van toepassing zijn op uitspraken van een administratieve rechter ;

(17) Overwegende dat uit artikel 1 van de Eenvormige Wet betreffende de dwangsom volgt dat de rechter slechts een veroordeling tot een dwangsom kan uitspreken voor zover niet aan de hoofdveroordeling zou worden voldaan, hetgeen impliceert dat de dwangsom een dwangmiddel vormt dat door de rechter aan de veroordeelde partij wordt opgelegd om haar aan te zetten tot nakoming van deze veroordeling ; dat uit dit karakter van de dwangsom alsmede uit de Gemeenschappelijke Memorie van Toelichting op de Eenvormige Wet, die de dwangsom aanduidt als een indirecte methode tot het afdwingen van de verschuldigde prestatie, moet worden afgeleid dat de zogeheten hoofdveroordeling een noodzakelijke voorwaarde is voor het opleggen van een dwangsom ;

(18) Overwegende dat uit het vorenstaande volgt dat bedoelde bepaling ziet op veroordelende uitspraken, dat zijn uitspraken waarbij de rechter de in die bepaling bedoelde "wederpartij" beveelt iets te doen of niet te doen dan wel een zaak te geven ;

(19) Overwegende dat de vraag van de Raad van State betrekking heeft op een arrest waarbij enerzijds de Raad in het dictum "een administratieve handeling wegens machtsoverschrijding vernietigt" en dat anderzijds, gelet op de motivering waarop het dictum noodzakelijkerwijze berust, tevens inhoudt een oordeel omtrent de rechtspositie van partijen, in dier voege dat "de voor de uitvoering van het vernietigingsarrest bevoegde overheid" zich heeft te onthouden van met deze vernietiging onverenigbare handelingen ;

(20) Overwegende dat uit de vraag en de daaraan voorafgaande overwegingen in het arrest van de Raad van State moet worden afgeleid dat de Raad - naar Belgisch recht - niet de bevoegdheid heeft om "te bevelen dat de partij in wier voordeel hij de vernietiging van een bestuurshandeling uitspreekt, in haar rechten wordt hersteld" en evenmin om het overheidslichaam te bevelen zich van bepaalde handelingen te onthouden ;

(21) Overwegende dat de vraag derhalve ziet op een uitspraak welke, afgezien van de in het dictum uitgesproken vernietiging, zich beperkt tot een oordeel omtrent de rechtspositie van partijen en niet inhoudt een bevel als hierboven onder (18) bedoeld, zodat niet sprake is van een hoofdveroordeling in de zin van artikel 1 lid 1 van de Eenvormige Wet ;

(22) Overwegende dat hieraan niet afdoet dat de uitspraak "een gezag van rechterlijk gewijsde" heeft en impliceert dat de voor de uitvoering van het vernietigingsarrest bevoegde overheid zich heeft te onthouden van handelingen welke met de vernietiging onverenigbaar zijn ;

(23) Overwegende dat mitsdien op de gestelde vraag moet worden geantwoord dat een uitspraak als omschreven in de vraag van de Raad van State niet inhoudt een hoofdveroordeling als bedoeld in artikel 1 lid 1 van de Eenvormige Wet, zodat daarbij geen dwangsom kan worden opgelegd ;

TEN AANZIEN VAN DE KOSTEN :

(24) Overwegende dat het Hof volgens artikel 13 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechthof de kosten moet vaststellen, welke op de behandeling voor het Hof gevallen zijn, welke kosten de honoraria van de raadslieden van partijen omvatten, voor zover zulks in overeenstemming is met de wetgeving van het land waar het bodemgeschil aanhangig is ;

(25) Dat krachtens de Belgische wetgeving de honoraria voor de raadslieden niet zijn begrepen in de kosten die aan de in het ongelijk gestelde partij in rekening worden gebracht ;

(26) Dat op de behandeling voor het Hof geen andere kosten zijn gevallen ;

(27) Uitspraak doende op de door de Belgische Raad van State, afdeling administratie, bij arrest van 28 januari 1987 gestelde vraag :

VERKLAART VOOR RECHT :

(28) Artikel 1 van de Eenvormige Wet betreffende de dwangsom moet aldus worden uitgelegd dat een uitspraak als omschreven in de vraag van de Belgische Raad van State niet inhoudt een hoofdveroordeling in de zin van die bepaling, zodat daarbij geen dwangsom kan worden opgelegd.

(29) Aldus gewezen door de heren R. Janssens, president, H.E. Ras, eerste vice-president, F. Hess, tweede vice-president, R. Soetaert, O. Stranard, S.K. Martens, H.L.J. Roelvink, rechters, P. Kayser en R. Everling, plaatsvervangende rechters

(30) en uitgesproken door de heer Janssens, voornoemd, ter openbare zitting te Brussel, op 1 juli 1988, in aanwezigheid van de heer E. Krings, advocaat-generaal, en de heer C. Dejonge, waarnemend hoofdgriffier.